

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 35 Volume: 7 Issue: 35

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AİLE DESTEĞİNİN KAYGI DÜZEYİNE ETKİSİ THE EFFECT OF FAMILY SUPPORT ON ANXIETY LEVEL UNIVERSITY STUDENTS

Sevinç MERSİN*

Emine ÖKSÜZ**

Öz

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinde aile desteğinin, öğrencinin kaygı durumuna etkisini belirlemek amacıyla, 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nde eğitim gören 405 üniversite öğrencisiyle yapılmıştır. Araştırmada "Kişisel Bilgi Formu", "Beck Anksiyete Ölçeği" ve "Algılanan Aile Desteği Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; üniversite öğrencilerinin, ailelerinden algıladıkları destek arttıkça, kaygı düzeylerinin düşük olduğu bulunmuştur. Cinsiyet, ailede sevilen bir çocuk olup-olmama, ekonomik durum, aile desteği ve sosyal destek algısı ile Beck Anksiyete Ölçeği ve Algılanan Aile Desteği Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak fark belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencisi, Aile Desteği, Kaygı.

Abstract

This study was conducted among 405 university students educated at Bilecik Şeyh Edebali University Science and Letters Faculty during the 2012-2013 session to determine the effect of family support on anxiety and hopelessness emotion. In this research "Personal Information Form", "Beck Anxiety Inventory" and "Perceived Family Support Scale" were used. According to the research results; university students whose perceived family support were increased it was founded that low levels of anxiety. Statistical difference was determined between sex, being a beloved child in family-unbeing, economic status, family support, perceived social support and average scores of Beck Anxiety Inventory and Perceived Family Support Scale.

Keywords: University Student, Family Support, Anxiety.

1. GİRİŞ

Üniversite öğrencisi olmak; başarısız olmak, yeni arkadaşlıklar edinme, elbise sahibi olmaya hazırlanma, problemlerle karşılaşma ve bu problemleri çözmeye denemelerinin olduğu zamanlar olduğundan, üniversite öğrencileriyle ilgili değişik çalışmalar yapılmıştır (Kacur ve Atak, 2011; Kaya vd., 2012; Sardo an vd., 2006). Yaşamın ilk yıllarında olduğu gibi ailenin etkileri ve varlığı bu dönemde de önemlidir. Aile bireyin fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılandığı ve geliştiği en önemli kurumdur. Çocuk aile içinde özellikle anne ve babasıyla olan ilişkilerinde insan ilişkilerini öğrenir ve çevreyi tanır. Aile bireyleri ile özdeşleşir. Çocuk kültürel değerleri, temel ahlaki kanlıkları ve gelişim dönemlerine ilişkin görev ve sorumlulukları ailesinden öğrenir (Adler, 2009: 123-150). Ebeveynlerin çocuklarıyla girdikleri iletişim, onlara karşı gösterdikleri tutum ve davranışlarının ya da antisosyal ortamda önemli bir yere sahiptir (Kaya vd., 2012: 209). Üniversite öğrencileri, ailelerin yanından ayrılmalarına bağlı olarak yalnızlık, beslenme ve barınma sorunları, yeni bir ortamın belirsizliğine bağlı olarak kaygı ve bunlarla baş etmede sorunlar yaşamakta ve bu sorunları genellikle kendi kendilerine çözmeye çalışmaktadırlar. Daha sonra arkadaş yardımını, sonra aileden yardım alma ve uzman yardımına en son ailede başvurumaktadırlar (Kacur ve Atak, 2011: 277). Bu nedenle, ailelerin üniversite öğrencisine vereceği destek önemlidir.

Kaygı bilinmezlik durumuna karşı ya anılan bir duygudur. Kaygı ya ayan bireylerde birçok fiziksel belirtiler görülürken en önemli belirtiler psikolojik alanlarda ortaya çıkar. Streslilik hali, gerginlik, anksiyete ve depresyon görülebilir (Ebert vd., 2003: 338). Üniversiteli genç, çocukluk döneminin getirdiği aileye bağımlı olma durumundan çıkıp, kendi sorumluluklarının farkına vardı ve kendisi ile ilgili kararlar konusunda yetkin oldu u bir dönemi yaşamaktadır. Bu durum ki iye mutluluk vermesine rağmen verdiği kararların sorumluluğundan dolayı kaygı duygusu yaatabilmektedir. Üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin daha çok aceleci kararlar verdikleri ve kararla tıkları sorunlarla ilgili kararların detaylarını ara tırmadan sonuca gittikleri görülmektedir. Üniversite öğrencisinin etkili karar vermemesinin sonucu olabilecek sonuçların sorumluluğunda kaygı halini arttırabilmektedir. Ayrıca ailenin patolojik yapısı, bireyin uygun olmayan sorun çözme becerilerini geli tirmesinde bir risk olmaktadır (Sardo an vd., 2006: 92).

Kaygı ki inin endişeli halidir. Kaygılı bireyler olayların genellikle olumsuz yönlerini görürler. Kendilerine ilişkin beklentiler olumsuz oldu u gibi çevresindeki bireylerin hayatlarına ait beklentileri de olumsuzdur. Kaygı ya ayan birey aynı zamanda çaresizlik duygusu ve umutsuzluk da yaşar. Kaygı duygusunun olumsuzluğu çocukluk döneminden itibaren gelişir. Reddedici ve küçük düşürücü tutumlar çocuğun kaygılı bir insan olarak gelişmesine katkıda bulunur. Çocukluğunda izleyen ergenlik döneminde de ana-baba tarafından yeterli destek ve destekleyici olmayan yaklaşımları ergenin üzerinde yıkıcı etkiler yaratır. Etkimsizlik ya da özendiklerini uygulayamamak nedeniyle kaygılı ebeveynler, hem yetitirdikleri çocuklarına kaygıyı öğretmekte hem de, kaygı ya ayan çocuklarına nasıl destek vereceklerini bilememektedirler. Bu dönemde bireyin ailesinden aldığı destek onun birey olarak hayata hazırlanmasında ve doğru kararlar alabilmesinde ona destek olacak ve sorumluluklarını azaltacaktır. Çocuğaya verilecek destek, onun yüksek benlik algısına sahip olmasına ve bireysel gelişimine katkıda bulunacaktır (Adler, 2009: 123-150; Ebert vd., 2003: 17; Güleç, 2003: 20). Özellikle erkekler için aile desteğinden yoksun olmanın, psikolojik olarak olumsuz etkilediği, suç ve agresif davranışlarla madde kullanım oranını arttırdığı belirtilmektedir (Yı vd., 2011: 14). Aile desteğinin yeterli ve uygun şekilde sağlanması üniversite öğrencisinin kendini yalnız hissetmesini önleyerek, kaygıyı azaltacak, ileride daha ciddi ruhsal rahatsızlıkları ve intiharı da engelleyecektir (Au vd., 2009: 851). Ruh sağlığında sorun olmayan insanın özellikleri ile ilgili tanımlanan, kendine güvenen, anksiyete düzeyi yükselmeyen genç bireylerin varlığı önce ailelerin mutlu olmasını ve geleceğe umutla bakmasını, sonra da içinde yaşadığı toplumun geleceğe dair umutlarını arttıracaktır (Öz, 2004: 16). Bu nedenle bu çalışma, genç bireylerin, ailelerinden algıladıkları desteğin, onların kaygı durumlarına etkisini ortaya koymak bakımından önemlidir.

2. AMAÇ

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin algıladıkları aile desteğinin, onların kaygı durumuna etkisini belirlemek ve öğrencinin kız veya erkek olması, ailesinde sevilip-sevilmemesi, ekonomik durumu, ailesinin desteğinin olup-olmaması, sosyal desteğinin yeterli olup-olmaması, yaşı, kardeş sayısı gibi demografik değişkenlerle, kaygı durumu ve algılanan aile desteği arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için yapılmıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2012-2013 akademik yılında, Bilecik Eyalet Edebalı Üniversitesi Fen-Edebiyat fakültesinde eğitim gören 985 öğrenci, örneklemi ise, seçkisiz örneklem yöntemi ile seçilen 405 öğrenci olmaktadır. Çalışma, üniversite yönetiminden izin alınarak ve öğrencilerin araştırmaya katılımları gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmıştır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, "Kişisel Bilgi Formu", "Beck Anksiyete Ölçeği", ve "Algılanan Aile Desteği Ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür bilgisi doğrultusunda geliştirilen kişisel bilgi formunda, üniversite öğrencilerinin kaygı durumlarını ve algılanan aile desteğini etkileyebilecek; cinsiyet, ailede sevilme durumu, ekonomik durum, ailesinin ona verdiği destek durumu ile sosyal destek durumu ve öğrencinin yaşı, kardeş sayısı gibi sorular yer almaktadır.

Beck Anksiyete Ölçeği: Likert tipinde 21 maddeden oluşur, 0-3 arası puan ile değerlendirilen bir ölçektir. Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, Ulusoy ve arkadaşları (1998) tarafından yapılmıştır. Beck Anksiyete Ölçeği'nden alınan puanlara göre hastaların anksiyete düzeyleri; 0-17 puan düşük, 18-24 puan orta, 25 ve + puan yüksek derecede anksiyete ekinde sınıflandırılmıştır (Ulusoy vd, 1998). Bu çalışmanın, Cronbach alfa katsayısı 0.88 olarak belirlenmiştir.

Algılanan Aile Deste i Ölçe i: Algılanan aile deste ini de erlendirmek için kullanılan bu ölçek, Prociano ve Heller tarafından geliştirilmiş olup, Soria (1992) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek "evet, hayır, kısmen" ekinde yanıtlanan 20 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte 3, 4, 16, 19 ve 20. sorulara "hayır (2)", "evet (0)", "kısmen (1)" olarak atıf puanı verilirken, diğer tüm sorular "hayır (0)", "evet (2)", "kısmen (1)" olarak puanlanmıştır. Ölçekten alınan puan 0- 40 arasında de iilmektedir. Puanın artması aile deste inin iyi oldu unu göstermektedir (Soria, 1992). Bu araştırmada, ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.70 olarak hesaplanmıştır.

3. 3. Verilerin Analizi

Veriler, SPSS 17.0 istatistik programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; sayı, yüzde, ortalama değ er, Mann-Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi, Spearman's rho Testi analizleri kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Bulgular, üniversite öğrencilerinin tanıtıcı bilgilerini ve öğrencilerin "Beck Anksiyete Ölçeği", ve "Algılanan Aile Deste i Ölçeği"nden aldıkları puanlar ve bu puanların öğrencilerin kişisel özellikleriyle karşılaştırılmasına ilişkin verileri içermektedir.

Tablo 1. Üniversite Öğrencilerini Tanıtıcı Özellikler

	n	%
<u>Cinsiyet</u>		
Kız	214	52.8
Erkek	191	47.2
<u>Ailede Sevilen Bir Çocuk musunuz?</u>		
Evet	358	88.4
Hayır	47	11.6
<u>Ekonomik Durum</u>		
iyi	41	10.1
Orta	306	75.6
Kötü	58	14.3
<u>Aile Destek Durumu</u>		
Evet	319	78.8
Hayır	14	3.5
Bazen	72	17.8
<u>Sosyal Destek Algısı</u>		
Yeterli	131	32.3
Yetersiz	274	67.7
Toplam	405	100

Tablo-1'de araştırmaya katılan 405 üniversite öğrencisini tanıtıcı bilgiler yer almaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine bakıldığında, kız ve erkek öğrenci sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir. % 52.8'i kız (214), %47.2'si erkek (191)'tir. Bu öğrencilerin büyük bir kısmı (%88.4) ailesi tarafından sevildiğini, az bir kısmı ise ailesinde sevilmediğini belirtmiştir (%11.6). Bu sonuç olumlu bir sonuç olarak değerlendirilmiştir. Ekonomik durumun değerlendirildiği soruda ise, öğrencilerin çok az bir kısmının maddi durumunu iyi olarak belirtmiştir (%10.1). Bu sonuç, genel olarak araştırma yapılan üniversiteyi tercih eden öğrencilerin sosyo-ekonomik yapısını yansıtmaktadır. Çünkü, ekonomik olarak varlıklı ailelerin çocuklarının aynı puanla küçük şehirlerde olan üniversiteleri tercih etmek yerine, daha çok büyük merkezlerdeki özel üniversiteleri tercih ettikleri düşünüldüğünde, araştırmaya katılan öğrencilerin sadece %10.1'nin ekonomik durumunun iyi olduğunu belirtmesi beklenen bir sonuçtur. Genellikle küçük şehirlerdeki üniversiteleri tercih eden öğrenciler orta ekonomik yapısındadır. Bu çalışmada da öğrencilerin %75.6'sının ekonomik durumunun orta olduğunu belirtmesi olağandır. Diğer taraftan ise, araştırma yapılan bireylerin %14.3'ünün ekonomik durumunu kötü olarak beyan etmeleri ise bu sorunun çözülmesi gereken bir sorun olarak varlığını devam

ettirdiğini göstermektedir. Örneklem alınan öğrencilerin çoğunluğunun (319) ailesinin desteğini aldığını belirtmiş olması toplumumuzun çocuğa verdiği değeri göstermesi açısından önemlidir. 14 kişinin aile desteğinden yoksun olduğunu, 72 öğrencinin ise aile desteğini bazen aldığını belirtmesi ise, ailelerin çocuklarına destek vermeleri konusunda bilinçlendirilmeleri gerektiğini göstermektedir. Öğrencilerin sosyal destek algıları incelendiğinde ise, % 67.7'si sosyal desteğinin yetersiz olduğunu, % 32.3'ü ise sosyal desteğinin yeterli olduğunu söylemiştir. Öğrencilerin büyük bölümünün ailelerinden destek aldığını belirtmesine rağmen, sosyal desteğinin yetersiz olduğunu söylemesi sosyal desteğin boyutlarından aile dışındaki okul, çevre, arkadaş gibi diğer alanlardaki desteğin yetersizliğini göstermesi açısından önemli bir sonuçtur. Çünkü, üniversite öğrencileri ailelerinden uzakta ve daha çok arkadaş, okul çevresi ile ilişki içinde olduklarından; araştırmanın yapıldığı üniversiteye, öğrenciye sosyal destek kaynaklarını nasıl ve ne şekilde kullanabileceğine rehberlik etme yönünde önemli görevler vermektedir. Sosyal destek kaynaklarını farketmemiş ve bunlardan yeterince yararlanmamış öğrencilerin psikolojik olarak olumsuz etkileneyeceği kaçınılmaz olacaktır. Sosyal desteğin yetersiz olması, kişinin hayatını olumsuz etkileyebileceğinden sosyal desteğin yetersiz olmasına neden olan sebeplerin incelenmesi ve değerlendirmelerin yapılması önem arz etmektedir.

Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin Beck Anksiyete ve Algılanan Aile Desteği Ölçeği İnden Aldıkları Puanlar

<u>Ölçekler</u>	$\bar{X} \pm$	
Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ)	17.15±11.81	r=-0.162*
Algılanan Aile Desteği Ölçeği (AADÖ)	30.34±9.70	p≤0.05

* Spearman's rho Test

Üniversite öğrencilerinin, Beck Anksiyete ve Algılanan Aile Desteği Ölçeği puanları incelendiğinde ise (Tablo-2), anksiyete puan ortalamalarının 17.15±11.81, algılanan aile desteği puan ortalamalarının 30.34±9.70 olduğu görülmektedir. Beck Anksiyete Ölçeği'nin değerlendirilmesi incelendiğinde, 0-17 puan düşük, 18-24 puan orta, 25 ve + puan yüksek derecede anksiyete ekinde sınıflandırılmıştır. Öğrencilerin, anksiyete puanlarının 17.15±11.81 olması, düşük kaygı düzeyinden orta kaygı düzeyine yükselmesi, öğrencilerde anksiyete geliştiren nedenlerin çözülmesi ve onlara bu konuda yardım edilmeye başlanması gerektiğini göstermektedir. Algılanan aile desteği puanlarının ortalaması ise, 30.34±9.70 olarak hesaplanmıştır. Bu ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 40 olduğu düşünüldüğünde ise, öğrencilerin ailelerinden algıladıkları desteğin yüksek olması sevindiricidir. Ayrıca, öğrencilerin, Beck Anksiyete puanları ile Algılanan Aile Desteği Ölçeği puanları arasındaki ilişki incelendiğinde, zıt yönlü bir ilişki saptanmıştır. İstatistiksel olarak ta anlamlıdır (p≤0.05). Diğer bir ifadeyle, öğrencilerin ailelerinden algıladıkları destek arttıkça, anksiyete düzeyleri azalmaktadır.

Tablo 3. Üniversite Öğrencilerinin Beck Anksiyete Ölçeği ve Algılanan Aile Desteği Ölçeği İnden Aldıkları Puanların Kişisel Özelliklerine Göre Karşılaştırılması

	Beck Anksiyete Puanı		Algılanan Aile Desteği Puanı	
<u>Cinsiyet</u>				
Kız	20.45±12.40	z=-5.937*	31.79±9.99	z=-3.691*
Erkek	13.46±9.91	p≤0.05	28.72±9.12	p≤0.05
<u>Ailede Sevilen Çocuk Olma Durumu</u>				
Evet	16.43±11.50	z=-3.204*	31.67±8.92	z=-5.530*
Hayır	22.61±12.83	p≤0.05	20.23±9.52	p≤0.05
<u>Ekonomik Durumu</u>				
Yüksek	14.29±10.97	r=7.656**	31.85±12.15	r=10.570**
Orta	16.91±11.77	p≤0.05	30.86±9.02	p≤0.05
Kötü	20.44±12.08		26.56±10.54	

<u>Aile Destek Durumu</u>				
Evet	15.73±11.29	z=21.431**	32.32±8.81	z=70.024*
Hayır	23.71±12.70	p≤0.05	18.21±11.10	p≤0.05
Bazen	22.16±12.27		23.93±8.78	
<u>Sosyal Destek Algısı</u>				
Yeterli	15.13±11.58	z=-2.577*	31.21±10.36	z=-3.133*
Yetersiz	18.12±11.82	p≤0.05	29.93±9.37	p≤0.05
Ö renci Ya Ortalaması x±SD 20.50±1.55		r=0.111*** p≤0.05		r=-0.182*** p≤0.05
Karde Sayısı Ortalaması x±SD 3.70±2.68		r=0.062*** p≥0.05		r=-0.072*** p≥0.05

Verilerin homojenlik da ılımları yapılmı ve veriler homojen olmadı ı için parametrik olmayan istatistiksel yöntemler kullanılmı tr.*Mann-Whitney U Test **Kruskal Wallis Test ***Sperman's rho Test

Üniversite öğrencilerinin Beck Anksiyete ve Algılanan Aile Desteği Ölçeği'nden aldıkları puanların kişisel özelliklerine göre karşılaştırılmasına bakıldığında (Tablo-3), kız öğrencilerin Beck Anksiyete Ölçek puan ortalamalarının erkek öğrencilerin puanlarından yüksek olduğu saptanmıştır; diğer bir şekilde ifade edecek olursak, cinsiyeti kız olan öğrenciler daha fazla kaygı yaşamaktadırlar. Bu kız öğrencilerin ailelerinden daha fazla destek algıladıklarını belirtmiş olması ve kız öğrencilerin ailelerinden aldıkları desteğin istatistiksel olarak ta anlamlı olması ($p\leq 0.05$) ise, kız çocuklarının kaygılarının yüksek olduğunu gören ve değerlendiren aile üyelerinin bu durumu dikkate aldıkları ve kız çocuklarına daha fazla destek olduklarını göstermektedir. Ailesi tarafından sevilen, ekonomik durumu iyi olan, ailesinden destek alan ve sosyal desteği yeterli olan bireylerin anksiyete puanları düşüktür ve ailelerinden algıladıkları destek puanları da yüksektir ($p\leq 0.05$). Ailesi tarafından sevilen bir çocuk olmadı ını ifade edenlerin kaygı düzeyi, ailesi tarafından sevildi ini söyleyen bireylerden daha yüksektir ve yapılan istatistik sonucu da anlamlıdır ($p\leq 0.05$). Bu sonuç, ailenin çocuğunu sevmesinin, çocuğun ruh sağlığını korumasına yardım ettiğini göstermesi açısından önemlidir. Ekonomik durumu kötü olan bireylerin Beck Anksiyete puanı ekonomik durumu orta ve iyi olarak beyan eden öğrencilerden daha yüksektir ve istatistiksel olarak ta anlamlı bulunmuştur ($p\leq 0.05$). Bu sonuçla, ekonomik durumun, kişinin ruhsal sağlığı üzerinde önemli bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin ailelerinden algıladıkları desteğin düşük olması ise, düşük ekonomik durumun aile ve aile bireyleri arasındaki ilişkiyi olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Ailesinden desteğinin olduğunu belirten üniversite öğrencilerin kaygı düzeyi, aile desteği olmadığını ve ailesinin kendisine bazen destek olduğunu beyan eden öğrencilerin kaygı düzeylerinden daha düşüktür ve kişinin ailesinden algıladığı destek daha fazladır. Elde edilen bu sonuç ta, üniversite öğrencisinin ailesinden algıladığı desteğin, onun kaygısını azaltıcı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Diğer bir araştırılan değişken ise, öğrencinin sosyal desteğinin yeterli olup-olmadığıdır. Sosyal desteği yeterli olan bireylerin kaygı düzeyleri dü ük, Algılanan Aile Destek puanları yüksek olarak belirlenmiştir ve sonuç istatistiksel olarak ta anlamlı bulunmuştur ($p\leq 0.05$). Bu sonuçla şunu ifade edebiliriz ki, sosyal desteğin yeterli olması, öğrencinin kaygı düzeyinin azalmasını sağlamıştır. Öğrencilerin yaş ortalamaları ve Beck Anksiyete puanları arasındaki durum ele alındığında ise, aynı yönlü bir ili ki bulunmu tur ($r=0.111$) ve istatistiksel olarak ta anlamlıdır ($p\leq 0.05$). Öğrencilerin yaşları arttıkça kaygıları artmakta, yaşları azaldıkça kaygıları azalmaktadır. Fakat, Algılanan Aile Destek puanları ile ya ortalamaları arasında ise ters yönlü anlamlı bir ili ki belirlenmiştir ($r=-0.182$, $p\leq 0.05$). Üniversite öğrencilerinin yaşları büyüdükçe, ailelerinden algıladıkları destek azalmaktadır. Yaşları küçüldükçe ise, aile desteği artmaktadır. Bu durum, ailelerin küçük yaştaki çocuğun daha çok yardıma ihtiyacı olduğunu düşündüklerini, yaş büyüdükçe ise, ailelerin çocuklarından desteklerini çekmeye başladıklarını göstermektedir.

Diğer yönden ise, bu çalışmadan elde edilen sonuca göre, kaygının yaş arttıkça daha da arttığını ve kaygısı yüksek olan öğrencinin yaşamda daha da fazla ailesinin desteğine ihtiyacı olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Elde edilen bu bilgi ailelerin çocuklarına küçük yaşta daha fazla destek olup, yaş büyüdükçe desteği azaltma davranışının tekrar gözden geçirilmesini ve öğrencilerin yaş büyüdükçe daha fazla kaygı yaşadıkları sonucunun ailelere anlatılmasını zorunlu kılmaktadır. Kardeş sayısı ile kaygı düzeyi ve algılanan aile desteği arasında ise anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p \geq 0.05$).

5. TARTI MA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite yılları bireyin yeti kinli e geçti i yıllar oldu undan ya amın her anında oldu u gibi ailenin deste i bu dönemde de çok önemlidir. Üniversite ö rencileriyle yapılan çalış malar, ö rencilerin bu dönemde birçok zorluklarla kar ıla tıklarını ve bunlarla ba etmede zorlandıklarını ortaya koymaktadır. Bireyin sorunlarla kar ıla tı ında do ru ve etkili sorun çözme yöntemlerini kullanması ve bu konuda bilgi sahibi olması önemlidir. Birey sorunlarla ba ettikçe kendini daha güçlü hissedecek, ya adı ı zorluklar kar ısında ba etmeyi ö rencedir (Sardo an vd., 2006: 80). Zorluklar kimi zaman bireyde daha iyi ba etme yeteneklerinin geli mesini sa larken ço u kez de psikiyatrik bozuklukların görülmesini arttırmaktadır. Ceyhun ve Ceyhun'un (2003: 220) yaptı ı çalış mada da lise ve üniversite ö rencilerinin intihar olasılı ı ölçe inden aldıkları puanların yüksek olması, ya am doyumunu dü ük olan üniversite ö rencilerinin yalnızlık duygularını daha fazla ya aması (Tuzgöl Dost, 2007: 139) bu dönemde aile deste inin önemini göstermektedir.

Bu ara tırmada kız ö rencilerin kaygı düzeyleri, erkek ö rencilere göre yüksek bulunmu tur. Kadınların anksiyete düzeylerinin yüksek olması ve di er psikiyatrik semptomların daha fazla görülmesi hormonal dengede ya anan de i ikliklere ba lanmu tur (Ebert vd., 2003: 313). Gündoğar ve arkadaşlarının yaptı ı çalış mada da (Gündoğar vd., 2007: 19) kız öğrencilerin kaygı düzeylerinin yüksek bulunması bu çalışmanın sonucunu desteklemektedir. Ara tırmada algılanan aile destek puanı kız ö rencilerde, erkek ö rencilere göre daha yüksek bulunmu tur. Bu durum kız çocukların aileleriyle ileti imlerini devam ettirmeleri ile açıklanabilir. Çünkü bireyler, ileti im içinde oldukları çocuklarıyla daha fazla etkile im ve duygusal payla ım içinde olurlar. Ailede sevilen bir çocuk oldu unu belirten ö rencilerin, anksiyete puanlarının düşük, ailelerinden algıladıkları deste in yüksek olması, ailesi için kendisinin de erli oldu unu bilmesi duygusunun psikolojik duruma ve dolayısıyla kaygı üzerine etkisini göstermek bakımından önemlidir.

Ebeveynleriyle olan ili kilerinden memnun olmanın, üniversite ö rencilerinde hem öznel olarak hem de psikolojik olarak iyi olmada güçlü bir etken olarak bulunmu tur. Çünkü olumlu ili kiler üzüntüyü, acıyı önler ve hastalı ın azalmasına ve ruh sa lı ını iyile tirmeye olumlu katkı sa lar (Cenkseven ve Akba , 2013: 53). Olumsuz ya am olayları, olumsuz ruh sa lığına neden olarak intihar duygusunun oluşmasında etkilidir (MacLeod vd., 2005: 497). Anne-babasıyla olan ili kileri iyi olan ve gereksinimleri do ru ekilde kar ılanan çocukların sorun çözme becerileri yüksek, kaygı düzeylerinin dü ük ve akademik ba arılarının yüksek oldu u bulunmu tur (Kaya vd., 2012: 217). Sevildi ini bilen bireylerin kendilerine olan güvenleri daha fazladır. Ya amda zorluklarla kar ıla tıklarında ailesi tarafından destek olunan ve her ko ulda kabullenilen kişilerin psikiyatrik hastalık oranları daha dü üktür (Öz, 2004: 240). Çocuk dünyaya geldi i andan itibaren ailedeki bireyleri gözlemleyerek ve deneme-yanılma yoluyla dünyaya ait gerçekleri test eder. Olumsuzluklarını düzeltir. Tüm bunları gözlem yoluyla ve uygulayarak ö renir. Tüm bu süreçte kendisinin aile bireyleri için anlamını ö renir. Ya amda geli tirece i de erler ve inançlar bu dönemde geli ir. Aile tutumu önemli bir etkendir (Hanımo lu, 2010: 4). Çocuk hayatın hangi a amasında aile bireylerinden yardım isteyece ini test eder. Aslında çocuk sorunlarla nasıl ba edece ini aile bireylerinden ö renir. Aile deste i, her zaman çocu un sorunlarını direkt olarak çözmek yerine, çocu un verdi i kararlarda duygusal olarak yanında olunması, demokratik tutumlar sergilenmesi kaygıyı azaltacak ve onun sorunları çözmesinde daha başarılı olmasına yardım edecektir.

Bu ara tırmada oldu u gibi ekonomik durumun dü ük olması, ruh sa lı ını olumsuz etkileyen önemli bir faktördür. Çalışmada, beklenildiği gibi, ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin kaygı düzeyleri en yüksek, daha sonra ekonomik durumunu orta olarak belirten

öğrencilerin kaygı düzeyi yüksektir ve ekonomik durumunun iyi olduğunu beyan eden öğrencilerin ise, anksiyete puanı en düşüktür. Ekonomik durum, ya am ko ullarını belirledi i gibi, ileti ime ayrılan zamanın kalitesini ve süresini de belirleyebilmektedir. Ailenin ekonomik olarak zorlukları aile bireylerinin ruhsal durumlarını ve daha fazla psikiyatrik sorunların ortaya çıkmasına neden olur (Şengönül, 2013: 128; Tuzgöl Dost, 2007: 138). Gündoğar ve arkadaş larının yaptığı ı çalı mada da, ekonomik durumu kötü olan ö rencilerde depresyon düzeyi daha yüksek bulunmu tur (Gündoğar vd., 2007: 19). Kendi duygularını çözümleyememi ve bunun için zaman ayıramamı anne-babanın çocu una destek olması mümkün de ildir. Ekonomik düzeyi dü ük toplum kesimlerinde ya am ko ullarının zorlu u, i sizlik veya düzenli bir i sahibi olmama gibi etkenler bir üniversite ö rencisinin evden ve aileden ayrılmasıyla daha da olumsuzla arak, öğrencinin kaygı duygularının artmasına neden oldu u dü ünülmü tür. Çünkü ekonomik durum ya amda, bireyin kendisi için gerekli malzemeleri temin etme, kendisi için aktivitelerde bulunma gibi durumlar için gereklidir. En alt basmaktan ba layarak, en üst basamaktaki ihtiyaçların kar ılanmasında ekonomik özellikler yadsınamaz bir gerçekliktir. Ekonomik güçlükler, ailede ekonomik baskıyı arttırıp, aile işlevselliğini bozmakta ve ailenin ve çocuğun yaşamını olumsuz biçimde etkileyebilmektedir (Öz, 2004: 64; Şengönül, 2013: 130).

Üniversite yılları bireyin duygusal, fiziksel ve birçok alanda de i iklik ya adı ı bir dönemdir. Üniversite ö rencileriyle yapılan çalı malar onların barınma, ekonomik zorluklar, ula m zorlu u gibi de i ik alanlarda problemler ya adıklarını ortaya koymaktadır. Ya adıkları sıkıntı, stres ve kaygılar daha sonra psikolojik sorunlara dönü ebilmektedir (Miller ve Taylor, 2011: 426). Topkaya ve Meydan'ın yaptığı ı çalı mada da üniversite ö rencileri en fazla duygusal sorunlar ya amaktadırlar (Topkaya ve Meydan, 2013: 25). Yapılan çalı mada üniversite ö rencilerinin sorunlara çözüm ararken arkada , aile ve uzman ki ilerden yardım aldıkları ve bu yardımı almada sorunlar ya adıklarını göstermektedir (Kıran al vd., 2008: 19). Bu sorunların saptanarak, öğrenciye uygun destek verilmesi önemlidir. Çünkü, çocuğun her sıkıntısında sorunların ba kaları tarafından çözülüyor olması bireyi geli tiren bir özellik de ildir. Birey sorunlarla kar ıla tı ında do ru ve etkili sorun çözme yöntemlerini kullanması ve bu konuda bilgi sahibi olması önemlidir. Birey sorunlarıyla ba ettikçe kendini daha güçlü hissedecek, ya adı ı zorluklar kar ısında ba etmeyi ö rencelidir. Aile desteği önemlidir fakat, destek sürekli olarak sorunları çözmek değil, uygun desteğin verilmesini gerektirmektedir. Ailenin deste i kar ıla ılan tüm streslerle ba etmede tampon bir görev üstlenir. Önemli bir sosyal deste i sa lar. Sosyal destek ise, ki ilerinin sorunlarla daha kolay ba edebilmesini kolayla tırır (Dündar, 2008: 79). Bu çalışmamızda da belirlendiği gibi, sosyal destek kayna ının yeterli olmadı ını belirten ö rencilerin anksiyete düzeyi, sosyal destek kaynaklarının yeterli oldu unu dü ünen ö rencilerden daha yüksektir. Sosyal deste in ruh sa lı ı üzerinde do rudan ve tampon bir etkisi vardır. Ya amda yeterli sosyal deste i olan bireylerde ruhsal rahatsızlıklar görülme oranı hem dü üktür hem de sosyal desteğin ruh sa lı ı bozuk bireylerin düzelmesinde etkisi oldu u bulunmu tur (Margolin, 2006: 137; Miller ve Taylor, 2011: 428; O'Donnel vd., 2011: 756).

Ara tırmada, ö rencilerin ya ortalaması ile anksiyete puanları arasında aynı yönlü bir ili ki bulunmu tur. Bu durum ö rencilerin ya ortalamaları artınca, anksiyete puanlarının yüksek olması, ya amda sorumluluklarının artmasıyla; ya ortalamaları azalınca anksiyete puanlarının dü ük olması ise, aileden algılanan destek ile ya ortalamaları arasındaki ters yönlü bir ili kinin saptanmış olmasıyla açıklanabilir. Ayrıca öğrencilerin ailelerinden algıladıkları destek arttıkça, anksiyete düzeylerinin düşmesi ise (Tablo-2), ruh sağlığını korumada, aile desteğinin önemini bir kez daha göstermektedir (Doğan, 2008: 31; Yılmaz vd., 2008: 77).

Ara tırmada, üniversite ö rencilerinde aile deste inin, ö rencilerin kaygı durumlarına etkisi de erlendirilmi tir. Sonuçta üniversite ö rencilerinde, kız olmak, ailesi tarafından sevilmemek, ekonomik durumun kötü olması, aile deste inin olmaması anksiyete düzeyini yükselten özelliklerdir. Aile deste ini ise, kız ö renciler, erkek ö rencilerden daha fazla algılamı lardır. Ailesinde sevilen ve ailesinden destek gören ö renciler ve ekonomik durumu iyi olan ö rencilerin algıladıkları aile destek puanları daha yüksek bulunmu tur. Ailede sevilen bir çocuk olmanın, öğrencinin kaygı düzeyini azaltan bir etken olduğu saptanmıştır (Tablo-3).

Ara tırmanın sonuçları de erlendirildi inde, üniversite ö rencileri için aile deste inin önemi ailelerin katılaca ı e itim programlarıyla vurgulanmalıdır. Üniversite ö rencilerine bu ara tırma sonuçları kaynak gösterilerek ailelerinden destek almalarının onların kaygılarını azaltan bir durum olduğu anlatılmalıdır. Üniversite ö rencilerinin ekonomik durumlarının iyileştirilmesi için destek sa lanmalıdır. Toplum ruh sağlığı hizmetlerinde, çocuk ruh sağlığını korumanın en temel ve en ucuz uygulaması olarak, ailelere çocuklarını sevmelerinin ve onlara destek vermelerinin kaygıyı azalttığı bilgisi vurgulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- ADLER, A. (2009). *Yaşamın Anlam ve Amacı*, Kamuran Şipal (Çev.). stanbul: Say Yayınları.
- AU, A. C., Lau, S. & Lee, M. T. (2009). "Suicide Ideation and Depression: The Moderation Effects of Family Cohesion and Social Self-Concept", *Adolescence*, 44(176), 851-868.
- CENKSEVEN, F. & Akba , T. (2007). "Üniversite Ö rencilerinde Öznel ve Psikolojik yi Olmanın Yordayıcılarının ncelenmesi", *Türk Psikolojik Danı ma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 43-65.
- CEYHUN, A. G. & Ceyhun, B. (2003). "Lise ve Üniversite Ö rencilerinde ntihar Olasılı mın De erlendirilmesi", *Klinik Psikiyatri*, 6, 217-224.
- DOĞAN, T. (2008). "Psikolojik Belirtilerin Yordayıcısı Olarak Sosyal Destek ve İyi Hal", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30), 30-42.
- DÜNDAR, S. (2008). "Polislerin Umutsuzluk Düzeyi İle Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Polis Bilimleri Dergisi*, 10(3), 77-92.
- EBERT, M. H., Loosen, P. T. & Nurcombe, B. (2003). *Current Psikiyatri Tanı ve Tedavi*. Sunar Birsöz, Taha Karaman (Çev. Editörleri). Ankara: Güneş Kitabevi.
- GÜLEÇ, S. & Alkı , S. (2003). " İkö retim Birinci Kademe Ö rencilerinin Derslerdeki Ba arı Düzeylerinin Birbiriyle li kisi", *İkö retim Online E-Dergi*, 2(2), 19-27.
- GÜNDOĞAR, D., Sallan Gül, S., Uskun, E., Demirci, S. & Keçeci, D. (2007). "Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumunu Yordayan Etkenlerin İncelenmesi", *Klinik Psikiyatri*, 10, 14-27.
- HANIMO LU, E. (2010). *Seviye Belirleme Sınavına Girecek Olan İkö retim kinci Kademe Ö rencilerinde Sınav Kaygısı, Mükemmeliyetçilik ve Anne-Baba Tutumu Arasındaki li kinin ncelenmesi*, Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KACUR, M. & Atak, M. (2011). "Üniversite Ö rencilerinin Sorun Alanları ve Sorunlarla Ba etme Yolları: Erciyes Üniversitesi Örne i", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(31), 273-297.
- KAYA, A., Bozaslan, H. & Genç, G. (2012). "Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi", *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 208-225.
- KIRANŞAL, N., Biçer, N., Alkan, H. & Akça, D. (2008). "Kars Sa lık Yüksekokulu Ö rencilerinin Okuldaki Akademik Danı manlık Hizmeti ile lgili Görü ve Beklentilerinin ncelenmesi", *Maltepe Üniversitesi Hem irelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(2), 13-20.
- MACLEOD, A. K., Tata, P., Tyrer, P., Schmidt, U., Davidson, K. & Thompson, S. (2005). "Hopelessness and Positive and Negative Future Thinking in Parasuicide", *British Journal of Clinical Psychology*, Vol: 44, 495-504.
- MARGOLIN, S. (2006). "African American Youths with Internalizing Difficulties: Relation to Social Support and Activity Involvement." *Children & Schools*, 28(3), 135-144.
- MILLER, B. & Taylor, J. (2012). "Racial and Socioeconomic Status Differences in Depressive Symptoms Among Black and White Youth: An Examination of the Mediating Effects of Family Structure, Stress and Support", *Journal of Youth and Adolescence*, 41(4), 426-437.
- O'DONNELL, E. M., Ertel, K. A. & Berkman, L. F. (2011). "Depressive Symptoms in Extended-Care Employees: Children, Social Support, and Work-Family Conditions", *Issues in Mental Health Nursing*, 32(12), 752-765.
- ÖZ, F. (2004). *Sağlık Alanında Temel Kavramlar*, Ankara: İmaj İç ve Dış Ticaret AŞ.
- SARDONAN, M. E., Karahan, T. F. & Kaygusuz, C. (2006). "Üniversite Ö rencilerinin Kullandıkları Kararsızlık Stratejilerinin Problem Çözme Becerisi, Cinsiyet, Sınıf Düzeyi ve Fakülte Türüne Göre ncelenmesi", *Mersin Üniversitesi E itim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 78-97.
- SORIAS, O. (1992). "Hasta ve Sa lıklı Ö rencilerde Ya am Stresi: Sosyal Destek ve Ruhsal Hastalık li kisinin ncelenmesi", *Seminer Psikoloji Dergisi*, 9, 33-49.
- ŞENGÖNÜL, T. (2013). "Sosyal Sınıfın Boyutları Olarak Gelirin, Eğitimin ve Mesleğin Ailelerdeki Sosyalleştirme-Eğitim Süreçlerine Etkisi", *Eğitim ve Bilim*, 38(167), 128-143.
- TOPKAYA, N. & Meydan, B. (2013). "Üniversite Ö rencilerinin Problem Alanları, Yardım Kaynakları ve Psikolojik Yardım Alma Niyetleri", *Trakya Üniversitesi E itim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25-37.
- TUZGÖL DOST, M. (2007). "Üniversite Ö rencilerinin Ya am Doyumunun Bazı De i kenlere Göre ncelenmesi", *Pamukkale Üniversitesi E itim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 132-143.
- ULUSOY, M., ahin, N. H. & Erkmen, H. (1998). "Turkish Version of the Beck Anxiety Inventory: Psychometric Properties", *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 12 (2), 163-172.
- YI, S., Poudel, K. C., Yasuoka, J., Palmer, P. H., Yi, S. & Jimba, M. (2011). "Risk vs. Protective Factors for Substance Use Among Adolescents in Cambodia". *Journal of Substance Use*, 16(1), 14-26.
- YILMAZ, E., Yılmaz, E. & Karaca, F. (2008). "Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek ve Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi", *Genel Tıp Derg*, 18(2), 71-79.